

Pogosto postavljena vprašanja o sodbi Sodišča Evropske unije v zadevi C-311/18 - *Data Protection Commissioner proti Facebook Ireland in Maximilianu Schremsu*

sprejeta 23. julija 2020

Ta dokument je namenjen predstavitvi odgovorov na nekatera pogosto postavljena vprašanja, ki so jih prejeli nadzorni organi, in bo dopolnjen z nadaljnjo analizo, saj Evropski odbor za varstvo podatkov (v nadaljevanju: odbor) še naprej preučuje in ocenjuje sodbo Sodišča Evropske unije (v nadaljevanju: Sodišče).

Sodba C-311/18 je na voljo [tukaj](#), sporočilo Sodišča za javnost pa [tukaj](#).

1) Kaj je Sodišče v svoji sodbi odločilo?

- ➔ Sodišče je v svoji sodbi preučilo veljavnost Sklepa Evropske komisije 2010/87/ES o standardnih pogodbenih klavzulah in presodilo, da je veljaven. V veljavnost tega sklepa se ne dvomi zgolj zaradi dejstva, ker standardna določila o varstvu podatkov v tem sklepu ne zavezujejo organov tretje države, v katero se podatki prenašajo, glede na to, da so standardna določila pogodbene narave.

Vendar je ta veljavnost, dodaja Sodišče, odvisna od tega, ali Sklep 2010/87/ES vključuje učinkovite mehanizme, ki v praksi omogočajo skladnost z ravno varstva, ki je v bistvu enakovredna ravni, ki jo v EU zagotavlja Splošna uredba o varstvu podatkov, in da se prenos osebnih podatkov v skladu s temi določili prekine ali prepove v primeru kršitve takih določil ali ko jih ni mogoče spoštovati.

Glede tega Sodišče zlasti poudarja, da Sklep 2010/87/ES nalaga obveznost izvozniku podatkov in prejemniku podatkov („uvoznik podatkov“), da pred vsakim prenosom in prevzemom podatkov preverita, upoštevajoč okoliščine prenosa, ali se v zadevni tretji državi spoštuje ta raven varstva, in da Sklep 2010/87/ES od uvoznika podatkov zahteva, da izvoznika podatkov obvesti o morebitni nezmožnosti spoštovanja standardnih določil o varstvu podatkov in po potrebi o vseh dodatnih ukrepih poleg tistih, ki jih ponujajo ta določila, hkrati pa je izvoznik podatkov začasno primoran prekiniti prenos podatkov in/ali prekiniti pogodbo z uvoznikom podatkov.

- ➔ Sodišče je preučilo tudi veljavnost Sklepa o zasebnostnem ščitju (Sklep 2016/1250 o ustreznosti varstva, ki ga zagotavlja zasebnostni ščit EU-ZDA), saj so med EU in ZDA potekali sporni prenosi v okviru nacionalnega spora, ki so vodili do vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe.

Sodišče je menilo, da zahteve nacionalnega prava ZDA in zlasti nekaterih programov, ki ameriškim javnim organom omogočajo dostop do osebnih podatkov, ki se iz nacionalnih varnostnih razlogov prenašajo iz EU v ZDA, povzročajo omejitve varstva osebnih podatkov, ki niso opredeljene tako, da bi izpolnjevale zahteve, ki so v bistvu enakovredne zahtevam v zakonodaji EU,¹ in da ta zakonodaja posameznikom, na katere se nanašajo osebni podatki, ne daje pravice do ukrepanja na sodiščih proti ameriškim organom.

Zaradi take stopnje posega v temeljne pravice oseb, katerih podatki se prenašajo v to tretjo državo, je Sodišče razglasilo Sklep o ustreznosti varstva, ki ga zagotavlja zasebnostni ščit, za neveljaven.

2) Ali sodba Sodišča vpliva tudi na druga orodja za prenos podatkov, razen zasebnostnega ščita?

- ➔ Prag, ki ga je določilo Sodišče, glede tretjih držav praviloma velja tudi za vse ustrezne zaščitne ukrepe v skladu s členom 46 Splošne uredbe o varstvu podatkov, ki se uporabljajo za prenos podatkov iz EGP v katero koli tretjo državo. Ameriško pravo, na katero se sklicuje Sodišče (tj. razdelek 702 FISA in EO 12333), se uporablja za vsak prenos v ZDA z elektronskimi sredstvi, ki spadajo na področje uporabe te zakonodaje, ne glede na orodje za prenos, ki se uporablja za prenos.²

3) Ali obstaja kakšno obdobje odloga, v katerem lahko nadaljujem s prenosom podatkov v ZDA, ne da bi presojal svojo pravno podlago za prenos?

- ➔ Ne, Sodišče je razveljavilo Sklep o zasebnostnem ščitju, ne da bi ohranilo njegove učinke, saj ameriška zakonodaja, ki jo je presojalo Sodišče, Evropski uniji ne zagotavlja v bistvu enakovredne ravni varstva. To oceno je treba upoštevati pri vsakem prenosu podatkov v ZDA.

4) Prenašal sem podatke ameriškemu uvozniku podatkov, ki je zavezan uporabi zasebnostnega ščita. Kaj naj storim?

- ➔ Prenosi na podlagi tega pravnega okvira so nezakoniti. Če želite nadaljevati prenos podatkov v ZDA, morate preveriti, ali lahko to storite pod katerim od spodaj navedenih pogojev.

5) Pri sodelovanju z uvoznikom podatkov v ZDA uporabljam standardne pogodbene klavzule. Kaj naj storim?

- ➔ Sodišče je ugotovilo, da pravo ZDA (tj. razdelek 702 FISA in EO 12333) ne zagotavlja v bistvu enakovredne ravni varstva.

¹ Sodišče poudarja, da nekateri programi nadzora, ki ameriškim javnim organom omogočajo dostop do osebnih podatkov, prenesenih iz EU v ZDA za namene nacionalne varnosti, ne predvidevajo nobenih omejitev glede pooblastil, podeljenih ameriškim oblastem, niti zaščitnih ukrepov za neameriške osebe, na katere se ti programi lahko nanašajo.

² Razdelek 702 FISA velja za vse „ponudnike elektronskih komunikacijskih storitev“ (glej definicijo pod 50 USC § 1881 (b) (4)), EO 12 333 pa organizira elektronski nadzor, ki je opredeljen kot „pridobitev nejavne komunikacije z elektronskimi sredstvi brez privolitve osebe, ki je stranka elektronske komunikacije, ali v primeru neelektronske komunikacije, brez privolitve osebe, ki je vidno prisotna na kraju komunikacije, vendar ne vključuje uporabe radijske opreme za iskanje smeri samo za določanje lokacije oddajnika“(3.4; b)).

Ali lahko osebne podatke prenesete na podlagi standardnih pogodbenih klavzul ali ne, bo odvisno od rezultatov vaše ocene, in sicer ob upoštevanju okoliščin prenosov in dodatnih ukrepov, ki bi jih lahko uvedli. Dodatni ukrepi, skupaj s standardnimi pogodbenimi klavzulami, bi morali po analizi okoliščin prenosa za vsak primer posebej zagotoviti, da zakonodaja ZDA ne posega v ustrezno raven zaščite, ki jo zagotavljajo.

Če ugotovite, da ob upoštevanju okoliščin prenosa in možnih dopolnilnih ukrepov ne bi bili zagotovljeni ustrezni zaščitni ukrepi, morate prenos osebnih podatkov ustaviti ali ga končati. Če pa nameravate s prenosom podatkov kljub tej ugotovitvi nadaljevati, morate o tem obvestiti pristojni nadzorni organ.³

6) Uporabljam zavezujoča poslovna pravila pri sodelovanju s podjetjem v ZDA. Kaj naj storim?

- ➔ Glede na sodbo Sodišča, ki je zasebnostni ščit razveljavilo zaradi stopnje posega ameriške zakonodaje v temeljne pravice oseb, katerih podatki se prenašajo v to tretjo državo, in dejstva, da je bil tudi zasebnostni ščit oblikovan z namenom, da se zagotovi varstvo za podatke, ki se prenašajo z drugimi orodji, kot so zavezujoča poslovna pravila, presoja Sodišča velja tudi v okviru zavezujočih poslovnih pravil, saj ima ameriško pravo prednost pred tem orodjem.

Ali lahko osebne podatke prenesete na podlagi zavezujočih poslovnih pravil ali ne, bo odvisno od rezultata vaše ocene, in sicer ob upoštevanju okoliščin prenosov in dodatnih ukrepov, ki bi jih lahko uvedli. Ti dodatni ukrepi, skupaj z zavezujočimi poslovnimi pravili, bi morali po analizi okoliščin prenosa za vsak primer posebej zagotoviti, da zakonodaja ZDA ne posega v ustrezno raven zaščite, ki jo zagotavljajo.

Če ugotovite, da ob upoštevanju okoliščin prenosa in možnih dopolnilnih ukrepov ne bi bili zagotovljeni ustrezni zaščitni ukrepi, morate prenos osebnih podatkov ustaviti ali ga končati. Če pa nameravate s prenosom podatkov kljub tej ugotovitvi nadaljevati, morate o tem obvestiti pristojni nadzorni organ.⁴

7) Kaj pa druga orodja za prenos v skladu s členom 46 Splošne uredbe o varstvu podatkov?

- ➔ Odbor bo ocenil posledice sodbe glede orodij za prenos, ki niso standardne pogodbene klavzule in zavezujoča poslovna pravila. V sodbi je pojasnjeno, da je standard za ustrezne zaščitne ukrepe, ki ga v členu 46 določa Splošna uredba o varstvu podatkov, „bistvena enakovrednost“.

Kot je poudarilo Sodišče, je treba opozoriti, da se člen 46 pojavlja v poglavju V Splošne uredbe o varstvu podatkov, zato ga je treba brati glede na člen 44 Splošne uredbe o varstvu podatkov, ki določa, da se „*uporabljajo vse določbe v tem poglavju, da se zagotovi, da raven zaščite fizičnih oseb, zagotovljena s to uredbo, ni ogrožena*“.

³ Glej zlasti uvodno izjavo 145 sodbe Sodišča in klavzulo 4 (g) Sklepa Komisije 2010/87/EU ter klavzulo 5 (a) Sklepa Komisije 2001/497/ES in Priloge II (c) Odločbe Komisije 2004/915/ES.

⁴ Glej zlasti uvodno izjavo 145 sodbe Sodišča in klavzulo 4 (g) Sklepa Komisije 2010/87/EU. Glej tudi oddelek 6.3 WP256 rev.01 (delovni dokument Delovne skupine iz člena 29, ki vsebuje preglednico z elementi in načeli, ki jih najdemo v zavezujočih poslovnih pravilih, in ki ga je potrdil odbor, http://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=614109) in razdelek 6.3 WP257 rev.01 (delovni dokument Delovne skupine iz člena 29, ki vsebuje preglednico z elementi in načeli, ki jih najdemo v zavezujočih poslovnih pravilih za obdelovalce, in ki ga je potrdil odbor, http://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=614110).

8) Ali se lahko za prenos podatkov v ZDA zanašam na eno od odstopanj iz člena 49 Splošne uredbe o varstvu podatkov?

- Podatke iz EGP v ZDA je še vedno mogoče prenesti na podlagi odstopanj, predvidenih v členu 49 Splošne uredbe o varstvu podatkov, in sicer pod pogojem, da se uporabljajo pogoji iz tega člena. Odbor se sklicuje na svoje smernice glede te določbe⁵.

Še posebej je treba opozoriti, da kadar prenosi temeljijo na privolitvi posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, mora privolitev biti:

-) izrecna,
-) posebna za določen prenos podatkov ali niz prenosov (kar pomeni, da mora izvoznik podatkov poskrbeti za posebno soglasje, preden se prenos opravi, tudi če se to zgodi po opravljenem zbiranju podatkov), in
-) obveščena, zlasti o možnih tveganjih prenosa (kar pomeni, da mora biti posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, obveščen tudi o posebnih tveganjih, ki izhajajo iz dejstva, da se bodo njegovi podatki prenesli v državo, ki ne nudi ustrezne zaščite, in da se ne izvajajo ustrezni zaščitni ukrepi, katerih cilj bi bil zagotavljanje varstva podatkov).

V zvezi s prenosi, potrebnimi za izvajanje pogodbe med posameznikom, na katerega se nanašajo osebni podatki, in upravljavcem, je treba upoštevati, da se osebni podatki lahko prenašajo le, kadar je prenos občasen. Za vsak primer posebej bi bilo treba določiti, ali bodo prenosi podatkov opredeljeni kot "občasni" ali "neobčasni". Vsekakor se lahko na to odstopanje sklicujete le, če je prenos za izvedbo naročila objektivno potreben.

V zvezi s prenosi, ki so potrebni iz pomembnih razlogov javnega interesa (ki morajo biti kot taki pripoznani v zakonodaji EU ali držav članic⁶), odbor opozarja, da je bistvena zahteva za uporabo tega odstopanja ugotovitev pomembnega javnega interesa in ne narave organizacije ter da čeprav to odstopanje ni omejeno na "občasne" prenose podatkov, to ne pomeni, da lahko prenos podatkov na podlagi pomembnega odstopanja v javnem interesu poteka v velikem obsegu in sistematično. Namesto tega je treba spoštovati splošno načelo, v skladu s katerim odstopanja, določena v členu 49 Splošne uredbe o varstvu podatkov, v praksi ne smejo postati „pravilo“, ampak jih je treba omejiti na posebne razmere in vsak izvoznik podatkov mora zagotoviti, da prenos preneha test stroge potrebe.

9) Ali lahko za prenos podatkov v drugo tretjo državo kot ZDA še naprej uporabljam standardne pogodbene klavzule ali zavezujoča poslovna pravila?

- Sodišče je navedlo, da se standardne pogodbene klavzule praviloma še vedno lahko uporabljajo za prenos podatkov v tretjo državo, vendar prag, ki ga je Sodišče določilo za prenose v ZDA, velja za katero koli tretjo državo. Enako velja za zavezujoča poslovna pravila.

Sodišče je poudarilo, da morata izvoznik podatkov in uvoznik podatkov oceniti, ali se v zadevni tretji državi upošteva raven varstva, ki jo zahteva zakonodaja EU, da bi ugotovila, ali je mogoče zagotoviti jamstva, ki jih zagotavljajo standardne pogodbene klavzule ali zavezujoča poslovna pravila v praksi. V nasprotnem primeru morate presoditi, ali lahko zajamčite dodatne ukrepe, da se zagotovi v bistvu enakovredna raven varstva, kot je zagotovljena v EGP, in da pravo tretje države v te dodatne ukrepe ne bo posegalo tako, da bi preprečilo njihovo učinkovitost.

⁵ Glej Smernice odbora št. 2/2018 o odstopanjih iz člena 49 v skladu z Uredbo (EU) 2016/679, sprejete 25. maja 2018,

https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_sl.pdf, str. 3.

⁶ Sklicevanje na „države članice“ je treba razumeti kot sklicevanje na „države članice EGP“.

Pri svojem uvozniku podatkov lahko preverite zakonodajo tiste države in sodelujete pri njeni oceni. Če vi ali uvoznik podatkov v tretji državi ugotovita, da za podatke, posredovane v skladu s standardnimi pogodbenimi klavzulami ali zavezujočimi poslovnimi pravili, ni zagotovljena raven varstva, ki je v bistvu enaka ravni, zagotovljeni v EGP, morate prenose takoj prekiniti. V nasprotnem primeru morate obvestiti svoj pristojni nadzorni organ⁷.

- Čeprav je, kot je poudarilo Sodišče, primarna odgovornost izvoznikov in uvoznikov podatkov, da sami ocenijo, ali zakonodaja namembne tretje države omogoča, da uvoznik podatkov spoštuje standardne klavzule o varstvu podatkov ali zavezujoča poslovna pravila, preden prenese osebne podatke v to tretjo državo, bodo imeli tudi pristojni nadzorni organi ključno vlogo pri uveljavljanju Splošne uredbe o varstvu podatkov in pri izdaji nadaljnjih odločitev o prenosih v tretje države.

Kot je pozvalo Sodišče, bodo tako delovali v okviru odbora, da bi se izognili različnim odločitvam in zagotovili skladnost, zlasti če je treba prepovedati prenose v tretje države.

10) Katere dodatne ukrepe lahko uvedem, če za prenos podatkov v tretje države uporabljam standardne pogodbene klavzule ali zavezujoča poslovna pravila?

- Dodatne ukrepe, ki bi jih lahko predvideli, bi bilo treba po potrebi zagotoviti za vsak primer posebej, ob upoštevanju vseh okoliščin prenosa in po presoji zakonodaje tretje države, s katero preverite, ali zagotavlja ustrezno raven zaščite.

Sodišče je poudarilo, da je za to oceno in zagotovitev potrebnih dopolnilnih ukrepov primarna odgovornost izvoznika in uvoznika podatkov.

Odbor trenutno analizira sodbo Sodišča, da določi vrsto dopolnilnih ukrepov, ki bi se lahko zagotovili poleg standardnih pogodbenih klavzul ali zavezujočih poslovnih pravil, v smislu pravnih, strokovnih ali organizacijskih ukrepov za prenos podatkov v tretje države, kjer standardne pogodbene klavzule ali zavezujoča poslovna pravila ne zagotavljajo zadostne ravni jamstva.

- Odbor podrobneje preučuje, kateri bi lahko bili ti dodatni ukrepi, in bo podal usmeritve.

11) Uporabljam obdelovalca, ki obdeluje podatke, za katere sem odgovoren kot upravljavec. Kako naj vem, ali ta obdelovalec prenaša podatke v ZDA ali v drugo tretjo državo?

- Pogodba, ki ste jo sklenili z obdelovalcem v skladu s členom 28.3 Splošne uredbe o varstvu podatkov, mora določiti, ali so prenosi dovoljeni ali ne (upoštevati je treba, da tudi zagotavljanje dostopa do podatkov iz tretje države, na primer za potrebe administracije, prav tako pomeni prenos).
- Treba je zagotoviti tudi pooblastilo za obdelovalce, da podobdelovalcem zaupajo prenos podatkov v tretje države. Bodite pozorni in previdni, saj lahko veliko različnih računalniških rešitev pomeni prenos osebnih podatkov v tretjo državo (na primer za namene shranjevanja ali vzdrževanja).

12) Kaj lahko storim, da še naprej uporabljam storitve svojega obdelovalca, če pogodba, podpisana v skladu s členom 28.3 Splošne uredbe o varstvu podatkov, navaja, da se podatki lahko prenesejo v ZDA ali v drugo tretjo državo?

⁷ Glej zlasti uvodno izjavo 145 sodbe Sodišča. Glede standardnih pogodbenih klavzul glej klavzulo 4(g) Sklepa Komisije 2010/87/EU ter klavzulo 5(a) Sklepa Komisije 2001/497/ES in Priloge II (c) Odločbe Komisije 2004/915/ES. Glede zavezujočih poslovnih pravil glej razdelek 6.3 WP256 rev.01 (odobril odbor) in razdelek 6.3 WP257 rev.01 (odobril odbor).

- ➔ Če se lahko vaši podatki prenesejo v ZDA in ni mogoče zagotoviti nobenih dodatnih ukrepov, ki bi zagotovili, da zakonodaja ZDA ne posega v bistvu enakovredno raven varstva, kot jo zagotavlja EGP z orodji za prenos, niti ne veljajo odstopanja iz člena 49 Splošne uredbe o varstvu podatkov, je edina rešitev ta, da se dogovorite o spremembi ali dopolnilni klavzuli pogodbe, ki prepoveduje prenos podatkov v ZDA. Podatkov ne bi smeli le shranjevati, temveč bi jih morali tudi upravljati zunaj ZDA.
- ➔ Če se lahko vaši podatki prenesejo v drugo tretjo državo, morate preveriti tudi zakonodajo te tretje države, da preverite, ali je skladna z zahtevami Sodišča, in ali bo raven varstva osebnih podatkov pričakovana. Če ni mogoče najti primerne razloga za prenose v tretjo državo, osebnih podatkov ne bi smeli prenašati zunaj ozemlja EGP, vse dejavnosti obdelave pa bi morale potekati v EGP.

Za Evropski odbor za varstvo podatkov

Predsednica

Andrea Jelinek